

MADANIYAT VA SAN’AT ORQALI MILLIY O’ZLIKNI SAQLASH

Respublika musiqa va san’at texnikumi

Boltaboyev Lutfullo

Xoliqov Husniddin

Annotatsiya: *Ushbu maqolada madaniyat va san’atning milliy o’zlikni shakllantirish va uni asrashdagi o’rni tahlil qilingan. Muallif xalq urf-odatlarini, milliy musiqa, tasviriy va sahna san’ati orqali xalqning tarixiy xotirasi va qadriyatlarini qanday avloddan-avlodga o’tirishini yoritadi. Shuningdek, globallashuv jarayonida madaniy merosni asrab-avaylashning dolzarbligi ta’kidlangan.*

Kalit so’zlar: *Milliy o’zlik, madaniyat, san’at, urf-odat, qadriyatlar, xalq ijodi, globallashuv, meros.*

Har bir xalqning o’ziga xos tarixi, tili, urf-odatlarini, qadriyatlarini va san’ati mavjud. Bu omillar xalqning milliy o’zligini belgilaydi. Ayniqsa, madaniyat va san’at milliy o’zlikning ifodasi, jamiyat xotirasi va merosining eng muhim ko’rinishidir. Bugungi globallashuv jarayonida har bir xalq uchun o’z milliy o’zligini saqlash dolzarb masalaga aylangan. Shu jihatdan qaraganda, madaniyat va san’at milliy qadriyatlarni asrab-avaylash va uni kelajak avlodga yetkazishda muhim vosita hisoblanadi.

Madaniyat va san’at insoniyat tarixining uzviy qismidir. Har bir xalq o’zining betakror madaniy merosi orqali dunyo sivilizatsiyasiga hissa qo’shadi. O’zbekiston xalqi ham qadimdan boy va rang-barang madaniyatga ega bo’lgan. Ajdodlarimiz tomonidan yaratilgan noyob san’at asarlari, me’moriy obidalar, xalq amaliy san’ati namunalari bugungi kunda ham butun dunyo e’tiborini tortmoqda.

An’anaviy musiqa — maqom san’ati, dostonlar, xalq qo’shiqlari — xalq ruhiyatining ifodasi bo’lib, ularning har biri xalq hayoti, orzu-umidlari, iltiroblari va quvonchlarini o’zida mujassam etadi. Maqom san’ati YUNESKO tomonidan nomoddiy madaniy meros sifatida e’tirof etilgani O’zbekistonning madaniy boyligining dunyo miqyosidagi ahamiyatini tasdiqlaydi.

Shuningdek, milliy kiyim-kechaklar, milliy taomlar, hunarmandchilik mahsulotlari — do’ppi, gilam, kashta — xalq ijodining ifodasi bo’lib, ularning saqlanishi va rivojlanishi orqali ham milliy o’zlik saqlanib qoladi. Bugungi kunda ko’plab yoshlar milliy kiyimlarni zamonaviy moda bilan uyg’unlashtirib, ularni kundalik hayotda tatbiq etishga harakat qilmoqda. Bu esa milliylik va zamonaviylikning uyg’unligini ko’rsatadi.

Zamonaviy O’zbekistonda madaniyat va san’atni rivojlantirish davlat siyosatining ustuvor yo’nalishlaridan biridir. “O’zbekiston – 2030” strategiyasi doirasida madaniyat va san’at sohalariga katta e’tibor qaratilib, yosh ijodkorlar, san’at maktablari, teatrlar va muzeylar faoliyati qo’llab-quvvatlanmoqda.

Madaniyat — bu xalqning hayot tarzi, fikrlash uslubi, dunyoqarashi va madaniy me’yorlari yig’indisidir. O’zbek xalqining boy madaniy merosi, qadimiy urf-odatlarini,

tantanali marosimlari, xalq ogʻzaki ijodi namunalari bu oʻzlik yaqqol koʻrinadi. Masalan, Navroʻz bayrami, toʻy marosimlari, xalq ertaklari, maqollar va dostonlar orqali xalqning madaniy dunyosi avloddan avlodga oʻtib kelmoqda.

Sanʼat esa ushbu madaniyatning estetik koʻrinishidir. Musiqa, raqs, teatr, adabiyot, tasviriy sanʼat kabi yoʻnalishlarda xalqning qalbi, orzulari va dardlari ifodalanadi. Oʻzbek milliy musiqa asboblari — dutor, tanbur, rubob, doira — orqali kuylangan xalq kuy va qoʻshiqlari xalq ruhiyatining timsoli boʻlib xizmat qiladi.

Milliy sanʼat asarlarini yaratish va ularni keng targʻib qilish orqali yosh avlodda oʻz xalqiga hurmat, tarixiga qiziqish, madaniyatiga mehr uygʻotiladi. Bu esa oʻz navbatida milliy oʻzlikni mustahkamlashga xizmat qiladi.

Zamonaviy texnologiyalar, internet va ommaviy madaniyat taʼsirida koʻplab xalq anʼanalari unutilib ketish xavfi ostida turibdi. Shu sababli madaniy merosni asrash, uni yoshlar orasida ommalashtirish, ijodkorlarni qoʻllab-quvvatlash — milliy oʻzligimizni saqlab qolishning eng muhim vazifalaridan biridir.

Xulosa qilib aytganda, madaniyat va sanʼat xalq ruhiyati, tarixi va kelajagining aksidir. Uni asrab-avaylash har bir fuqaroning burchidir. Zero, oʻz oʻzligini anglagan xalqgina mustahkam jamiyat barpo eta oladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Karimov I.A. Yuksak maʼnaviyat – yengilmas kuch. – Toshkent: Maʼnaviyat, 2008.
2. Qodirov T. Madaniyat va zamon. – Toshkent: Gʻafur Gʻulom nomidagi NMIU, 2005.
3. Hasanov A. Milliy madaniyat asoslari. – Toshkent: Oʻzbekiston, 2010.
4. Oʻzbekiston Respublikasi Prezidenti qarori: “Milliy madaniy merosni asrash va rivojlantirish strategiyasi” (ruxsat etilgan rasmiy hujjat, 2021 yil).